

In Etten-Leur vloog voor de eerste keer een vliegtuig in Nederland!

In Etten-Leur steeg op 27 juni 1909 voor de eerste keer een vliegtuig op van Nederlandse bodem. De aanleiding was het 40-jarig bestaan van de suikerfabriek in Etten-Leur.

De eigenaar, Sybrand Heerma van Voss, een bekende weldoener “op de Leur”, wilde dit feit op een bijzondere manier vieren. Geen wielerronde, zoals zo vaak gebeurde, maar iets geheel anders. Zo kwam hij op het idee om een vliegtuig in Etten te laten opstijgen. Tot dan had er was er nog nooit een vliegtuig van Nederlandse bodem opgestegen.

Er was echter in heel Nederland niemand met een vliegbrevet. In Frankrijk was Wilbur Wright (één van de gebroeders Wright, die op 17 december 1903 in de Verenigde Staten de eerste vlucht ter wereld hadden uitgevoerd) in 1908 een vliegschool begonnen. Één van de leerlingen was de graaf Charles de Lambert, een in Luik wonende Fransman van Russische afkomst. Hij werd bereid gevonden om met zijn Wright Flyer naar Etten te komen om daar een vliegdemonstratie te geven. Heerma van Voss en de graaf sloten en contract.

Voor f 20.000 (een gigantisch bedrag voor die tijd) zou de graaf twee vluchten uitvoeren van minimaal 10 minuten elk.

De demonstratie zou op zondag 27 juni worden gehouden. Van heinde en ver kwamen de mensen naar de Klappenbergse Heide aan de weg naar Rijsbergen. Er stond die dag echter heel veel wind en het duurde erg lang alvorens de Lambert opsteeg. Veel mensen gingen teleurgesteld weer naar huis.

In het begin van de avond lukte het de graaf eindelijk om op te stijgen. Uiteindelijk maakte hij een vlucht die 3.5 minuten duurde en waarbij hij een hoogte van zo'n 15 meter bereikte. Hij legde een afstand van ongeveer 1 kilometer af. Door motorpech moest hij zijn toestel toen aan de grond zetten. Hiermee was de eerste vlucht met een gemotoriseerd vliegtuig in Nederland een feit.

In Etten-Leur zijn er nog enkele zaken die aan deze eerste vlucht herinneren. Allereerst de wandschilderingen in de parkeergarage in het centrum en in het tunneltje onder de Parklaan Oost. Daarnaast staat er op de rotonde op de Parklaan West een replica van het toestel op een sokkel. In het plaatselijke museum Jan-uten-Houte in Etten-Leur is een ruimte ingericht, die geheel gewijd is aan deze eerste vlucht. In het Vliegend Museum Seppe op Breda International Airport (het vroegere Seppe) bevindt zich een historisch verantwoorde replica op ware grootte van dit toestel.

Het doel van de wandeling is de Gedenknaald op de Rijsbergseweg. Dit monument werd opgericht bij de herdenking ter gelegenheid van het 25-jarig jubileum van deze eerste vlucht.

Routebeschrijving naar de Gedenknaald aan de Rijsbergseweg (heen en terug samen plm. 8.5 kilometer)

De route is met zeer veel zorg samengesteld. Niettemin kunnen de gegevens na de samenstelling gewijzigd zijn. De samenstellers en de Menmoerhoeve aanvaardt geen enkele aansprakelijkheid voor eventuele fouten en/of onvolkomenheden in de route. Ook aanvaardt zij geen enkele aansprakelijkheid voor schade ondervonden door of toegebracht aan de gebruikers van deze route. Deelname geschiedt geheel op eigen risico.

RA = Rechtsaf LA = Linksaf RD = Rechtdoor

		START "MENMOERHOEVE"
		<i>Tip: altijd aan linkerkant van de weg lopen</i>
1	RA	Vanuit de Menmoerhoeve de Zundertseweg oversteken en rechtsaf fietspad op
2	LA	Schuitvaartjaagpad (na 1100 m)
3		Verderop aan rechterzijde: Zagerij / Klompenmakersmuseum
4	RA	Zandpad na huisnummer 171, bij knooppunt 44
5	RA	Bij kruising van paden, zandpad
6	LA	Bij kruising van paden (voor vaart, aan einde landbouwgrond), zandpad
7	LA	Aan einde = Vervul, klinkerweg
8	LA	Aan einde = fietspad langs Ettenseweg (wordt Rijsbergseweg)
9		Aan linkerkant Graaf de Lambertplantsoen (na 700 m) de Gedenknaald ter herinnering aan de opstijging eerste vliegtuig in Nederland op 27 juni 1909.
10		Na bezoek LA fietspad vervolgen
11	LA	Vossenbergsevaart (3e straat na gedenknaald, na 1200 m)
12	LA	Aan einde = fietspad langs Zundertseweg
13	RD	Fietspad vervolgen, door bochten (1000 m)
14	RA	Zundertseweg oversteken naar eindbestemming de Menmoerhoeve

